

A szabad kéz

/„Szabad rajz“/A felszabadult rajzolás/

Absztrakt

A mai építészeti gyakorlatban kézi rajzokra nincsen szükség. Pedig a felszabadult kézzel való rajzolás a gondolkodást serkenti, olyan elvontságot biztosít, ami a kreatív folyamatokat segíti, így az tervezés hasznos eszköze. Az egyetemi képzésben fontos felhívni erre a figyelmet. Különböző iskolák (első éves) képzését vizsgálva keresem a választ arra, hol lehet ma a kézi rajzolás helye az építészkutatásban. Az a feltevésem motivál, ami szerint a kézzel való gondolkodás módszerét a kezdetektől lehet bevezetni úgy, hogy hasznos, a mai világban releváns, szeretett eszközzé váljon, hogy az építészeti tervezés a rajzolással természetesen összefonódjon.

Feldolgozás módja

„Szabad” rajz fogalmának körbejárása

A szabad rajzolás a látás, a gondolkodás és a kéz csak félig tudatos mozgásának különös egyidejűsége. Az építészetoktatásban érdemes ezt tanítani, nemcsak azért hogy a rajzolás logikájának megismerésével értelmezni tudjuk az építészeti terveket a reneszánsztól napjainkig, hanem azért, mert a felszabadult kézi rajzolás segít az elmélyülésben, a megfigyelésben, az elvonatkoztatásban, a következtetésben, a felfedezésben, vagyis a tervezésben. Azt kutatom, hogyan lehet a szabad rajzolást ma tanítani és megszerettetni úgy, hogy alkalmazott tervezői eszközzé váljon. Feltevésem, hogy szabad rajzot a kezdetektől érdemes bevezetni. Ennek egyik oka, hogy maga a rajzolás állapota tanít: máshogy látjuk a megfigyelt környezetet ceruzával a kezünkben. A szabad rajz tanításának célja, hogy segítse az építészek felszabadult, megfigyelő, elvonatkoztató, összegző és ugyanakkor egyéni látásmódjuk kialakulását.

Először a témában releváns személyek John Hejduk (1929-2000) és Sue Ferguson Gussow munkásságának elemzésével foglalkozom, a „szabad” rajz fogalmának körbejárásával.

A The Cooper Union -on folyó „szabad rajz” oktatással és a párizsi ESA rajzoktatási módszereivel. Találkozom Fülep Noémivel, aki jelenleg a MOME és a Budai Rajziskola rajztanára.

Megfigyelések

Majd különböző magyarországi egyetemeken (MOME, BME, BKF) szeretném dokumentálni, hogy az 1-2 éves hallgatók a tervezéshez milyen eszközöket használnak, ezért a tanév kipakolás előtti hetét szeretném végig dokumentálni együttműködve a kurzusok vezetőivel.

Példagyűjtemény készítése

Majd szeretném a szabad rajz tervezési folyamatokban betöltött szerepét konkrét példákon keresztül bemutatni, példákon keresztül megmutatni a kapcsolatot rajz és terv között és összehasonlítani más tervezői eszközökkel, hogy bárki kedvet kaphasson a rajzolásához. Ehhez 4-12 különböző építész munkáiból választott épületeket elemzek három féle forrás -épületfotók, az épület tervezésének kezdeti időszakában készült rajzok, a tervezőkkel készített interjúk- alapján. Célom, hogy a választott rajzok olvashatóvá tegyék az épületet, mindenki számára megvilágítsák az elemzett épület lényegi vonásait, a tervezési folyamatot, a folyamatban bekövetkezett töréseket, a tervezés történetét, közelebb hozzák a tervező építészt, hogy rávilágítsanak az épület és a rajz szoros kapcsolatára, a szabad rajz eszköz tulajdonságaira. Ezért fontos, hogy a választott példák egy „szűk” kategóriába tartozó, egymással összehasonlítható épületek legyenek.

Olyan lábakon álló vagy „lebegő” épületeket választottam ki, amelyek könnyedségüknél fogva nemcsak a földtől de az építészeti normáktól is elrugaszkodtak, a terv személyessége megmarad az épületben, az eredeti koncepció nem került távol a megépült épülettől, így a kapcsolat is jobban kiolvasható köztük. (Ezek „vidám” tárgyak, szokatlanságuk miatt, a kedvcsináláshoz vidámság is kell.) A gyűjteménnyel az a célom, hogy gyakorlati segítséget nyújtson az oktatásban: tudjak példákat mondani és mutatni az elsőéveseknek

Feldolgozás ütemezése

1. „Szabad” rajz fogalma /2015 október 1- november 25/
 - The Cooper Union „szabad” rajz tanítása
 - ESA első éves „gyors” rajzok
 - MOME Fülöp Noémi mi a hasznos rajz egy építésznek?
 - BME tervezett beszélgetés Répás Ferencsel
2. Magyarországi gyakorlat dokumentálása /2015 november 25- december 12/
 - MOME kipakolás előtti hét dokumentálása- Vass- Eysen Áron vezetésével
 - BKF kipakolás előtti hét dokumentálása- Molnár Bea vezetésével
 - BME TT2 kapcsán kóli látogatás- Karácsony Tamás vezetésével
3. Esettanulmányok: a dokumentált anyag feldolgozása /2015 december 12- december 19/
4. Példagyűjtemény /2016 január/
5. Példagyűjtemény felhasználása a gyakorlatban

Esettanulmányok

„Szabad” rajz tanítása (The Cooper Union rajzoktatása)

„Gyors, felszabadult” rajzok (ESA első éves „gyors” rajzok és Fülöp Noémi véleménye)

MOME kipakolás előtti hét- Vass- Eysen Áron vezetésével

BKF kipakolás előtti hét- Molnár Bea vezetésével

BME TT2 kapcsán kóli látogatás- Karácsony Tamás vezetésével

Szakirodalom

Könyvek:

Hejduk, Jhon, 1995: Architectures in love ,Edited by Kim Shkapich, Rizzoli International.

Hejduk, Jhon, 1996: Eduation of an Architect, The Irwin S. Chanin School of Architecture of Cooper Union, Rizzoli.

Janáky István, 1999: A hely, Janáky István épületei, rajzai és írásai, Műszaki könyvkiadó.

Sue Ferguson Gussow, 2008 : Architects Draw , Princeton Architectural Press.

Buhrs Michael, Hannes Rossler, 2012: Ternuobu Fujimori, Hatje Cants

Internetes források:

<https://www.youtube.com/watch?v=K4SHo9S0K-g>

<http://article.wn.com/view/2012/09/04/>

[Terunobu Fujimori s Otherworldly Houses Defy the Laws of Gra/](#)

<http://www.a-i-d.org/project.php?id=11>

<http://microcities.net/portfolio/rituals-before-and-after-space/>

<http://www.esa-paris.fr/?lang=fr>

<http://www.cooper.edu>